

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rade male stvari, a nezloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Poštom se šalju pisma tiskaju se 5 str. svaki redak. Oglasi od 3 redaka stoje po 60 str., za svaki redak više 5 str. ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštom uz naputnicom (sa sigurno poštom) na administraciju „Naše Sloga“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dođe na vrijeme, otkazati javi odpravničtvu u otvorenom pismu, sa koje se ne plaća poštarine, ako se ispravna napisa: „Reklamacija“.

Izdati svakog četvrtka na cijeloj arku.

Doplati se nevrataju ako se i neplaćaju.

Nobiljgovani listovi se neplaćaju. Preplatiti se političkom stoji 5 for. za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 3/4, i sa polgodine. Ispravno čuvati više političara.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredništvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 1.

Istarski sabor god. 1892.

(III. zasjedanje).

III. sabora sjeđnica od 12./3. Zatim pročitao predsjednik podpisano interpelaciju zastupnika Volarića i drugova to izjavivši da je valjano podpisano, izručivši ju vladinomu zasjedanju.

Predsjednik porove dra. Stanich, da izvjesti u ime finacijalnoga odbora.

Ovaj čita izvješće o obračunu za god. 1890. zaklade tuđih novaca, te predloži, a većina odobri taj obračun sa prihodom od for. 275.320 2/3, sa rashodom od forata 22.971 60/100 i sa viškom od for. 252.348 98/100.

Isti izvješćuje o obračunu za godinu 1890. zaklade bratovština, da taj obračun odobri

sa prihodom od	for. 69.370 82 1/2
sa rashodom	61.564 66 1/2
viškom	7.814 66
to da se unese u račun za g. 1891. ujedno sa ostatakom glavnice aktivne	
a) u javnih zakladah	for. 647.100—
b) u drugih zakladah	31.500—
Ukupno	for. 678.600—

Predsjednik otvara raspravu, to podijeljuje rjeđ zastupniku Volariću, koji reče:

Uzeo sam rjeđ, da nadovežem koju na podulji moj govor, izrečen u ovom predmetu u sjednici visokoga sabora od 13. septembra 1888., jer još i sada vladaju one iste nepravilnosti i netočnosti u upravi občine zaklade bratovština, osobito obnove, druge koje su onda vladale.

Pravilnijom odlukom našime od 31. maja 1845 imaju se dohoditi istih bratovština, odobri troškove, dieliti na tri dijela, od kojih jedan pripada dotičnim mjestnim crkvam, drugi školam, a treći siromahom, pa je ipak obdina Cresa, a tom pogledu, kako sam onda spomenuo, drugije postupala, jer je sa dohoditi bratovština istih podobina plaćala svoje gradake učitelja i čak pokrivala manjak svoje uprave. Tu stvar su god 1888. na vidjelo izneli bili isti občinski zastupnici nam protivno talijanske stranke i obratili se u tom pogledu na naš zemaljski odbor. Ovaj je isprvica u tom poslu stranačarski postupao i jednostavno odgovarao, da su račun istih bratovština od godine 1879. redovito razpitani i potvrđeni bili po računarskom odjelu, a da stvar o dohodih trećine školske podpada u djelokrug c. kr. kotarskoga školskoga vieća. Tom prigodom je zemaljski odbor mukom prešao preko računa od cijlih 10 godina, t. j. od godine 1880. do 1879., otkad su bratovštine od podobina predaće bile obdini na upravu, i nije se obazreo na okolnost, da bi račune od godine 1879. unapried obdina podastriela kumulativno, a ne posebno za svaku pojedinu podobinu, kako je to morala i našto je imao paziti zemaljski odbor. Kao što moram pripoznati, da je zemaljski odbor uzoo stvar na srdce i pozvao bio na opravdanje obdini Cresku, ter joj naložio, da izradi točan izvadak tražbina, dotično dugova svih pojedinih zaklada podobina, ali svakako je pustio, da se stvar na dugo raztegne, nemareći za ustanovu §. 19. pravilnika za bratovštine, po kojoj je mogao poslati na lice mjesta svoga čovjeka, da razpita račune, što su i sami obdinari zahtjevali.

Izprvica isto c. kr. kotarsko školsko vieće nastojalo je, kad se potaknulo pitanje o gradjenju školah u Štivanu i Martinčiću, mjesto zahtjevat, da obdina Cresa preda račune od trećine pripadajuće pojedini podobinama u ime škola, i isplati njihov dio za gradnju istih, da podobine Štivanaka i Martinčića sagrađa školu sa nameti ili da dignu potrebiti novac kod zemaljske zaklade. Takav postupak nije svakako bio opravdan sa strane c. kr. kotarskoga školskoga vieća, jer podobina Štivanaka računajući od godine 1889. na prvo na svoj godišnji dio od po prilici 100 for., te na kamate glavnice od 710 for. i

državne obveznice od 200 for., počam od godine 1873., otkad je prodalate obdini na upravu, pa odbiv samo onu malu nagradu, koju je za nekoliko samo godina vukao mjestni svećenik radi podučavanja u mjestnoj, tako svanoj školi za potrebu, ocajnala se na svoj realni imetak od for. 4114 09, a podobina Sv. Martina, računajući na svoj godišnji dio od for. 80 48 od godine 1889. napravo i na kamate na glavnici od for. 1895 04 počam od godine 1870. brojila je do konca godine 1888. njoj pripadajući dio na for. 5268 91.

Na dalnje utoke istih podobina dalo je najkrajnje o. kr. lošinjsko kotarsko školsko vieće razpitati račune obdine Cresa, te iz njegove odluke može se zaključiti veliki motež i nepravilnost, koja je u obće vladala u upravi Cresa obdine. Obdina Cresa i u svom izkazu od godine 1888. nisko je obračunala bila imovno stanje svake pojedine podobine tako, da je isto o. kr. lošinjsko kotarsko školsko vieće, koje je prema tomu svojom odlukom od 4. novembra 1889. br. 188 ustanovilo svotu njim pripadajuću čak na dvostruko i više. Na primjer za podobinu Štivanaka Cresa obdina o. kr. 1565 10, dočim je obdina označila je for. 5268 91; za podobinu lošinjsko o. kr. kotarsko školsko vieće for. 3124 80 (obdinari for. 4114 09); za Martinčić obdina Cresa ustanovila je svotu od samih for. 865 81, a lošinjsko o. kr. kotarsko školsko vieće povisilo ju na for. 2880 01 1/2 (obdinari for. 5268 91); za Bell obdina Cresa pripoznala je samih for. 458 27 dočim je obračunalo lošinjsko o. k. kotarsko školsko vieće for. 2105 07 1/2; a pripadajući dio za Predošću od for. 359 86 povisilo je c. kr. kotarsko školsko vieće na for. 880 67. Nu i tim stvar nije još svršila, jer je n. pr. podobina Štivanaka utožila 28. decembra 1889. utok protiv odmjerenju c. kr. kotarskoga školskoga vieća na o. kr. pokrajinskoga školskoga vieća na o. kr. što se je za čuditi, još dan danas nije riješilo utoka, akoprem se ista podobina dva puta obratila na c. kr. ministarstvo i posebnom prošnjom na Njegovu Veličanstvo. Mi u obće moramo si svoju ulku po dva puta zaslužiti. Stvar je tim čudnovatija, što su ona mjesta posve za puštena i bez škole, na što bi morala o. kr. oblasti poseban obzir uzeti.

Fronašo sam za slobodu to napomenuti i iztaknuti, jer čitam u izvješću zemaljskoga odbora, podastrom saboru, da se sad poduzimaju razvidi, gdje i kako da se škola ustanovi za Štivan i Martinčić. da li posebice za svako mjesto, ili za obdava mjesta ujedno. Ovo potonje po mojem mnenju nobi bilo pametno i pravovredno, jer je jedno mjesto od drugoga dosta odaljeno, i jer se Martinčića sama po sebi već sastoji od više sela raztrkanih i međusobno prilžno odaljenih, tako, da je potrebita za svako mjesto posebice jedna škola. Svakako pitanje, da se ustroj škola u Štivanu i Martinčiću zavisi od toga, da se urede njihovi računi sa obdinom Croskop glede pripadajuće njim dijela od bratovština, jer škola bez ugardo ne može obstojati, a graditi si ju ne mogu sami, ako im se konačno nedoznači, što je njihovo, jer je n. pr. Štivan plaćao na godinu poreza od po prilici 300 for., možebit sada i nešto manje, pa bez nemeta od 100% i to za više godina, nobi se ništa polučilo, već bi se tim još više oteravalo onaj po sebi već jako siromahan puk. To sam spomenuo za dio školski, koji pripada podobinam po Cresu, a za dio, koji ide siromahom, potužio se bio anojan Orloški, da se manji dio troši za siromaha, a veći na obdinsku upravu, što svakako novlja. Ako c. kr. školske oblasti moraju paziti, da se sdušno upravlja školskim imetkom, da se dužnost zemaljskoga odbora nadstoji, da se dio pripadajući siromahom zavati, da se dio pripadajući obdinom, njihov iztroši. Po §§. 61., 62. i 68. občinskih zaklada moraju se novci, određeni u posebne svrhe, isključivo u iste svrhe i trošiti, a višak uložiti na kamato. Zato mo-

rala bi se obdina Cresa pozvat, da položi točan račun i o tom pribudu bratovština, te i tu stvar konačno urediti, za svaku daljnju potrebu istih podobina.

Nadalje opažam ovdje, da kako sam jur 1888. godine spomenuo, Osorski načelnik S a l a t a nije htio isplatiti na hrvatsku namiru, i to uz povlađivanje našega slavna zemaljskoga odbora, dio dohodka od bratovština pripadajući crkvi Neruzinskoi, a i sada, kad je po sudu bio na to usielovan i morao platiti povrh toga troškove parnice, isti naš zemaljski odbor uputio je na upravu bratovština, da odluču, je li se troškovi parnice imaju odbiti od ciolokupnoga dohodka, ili naprilit Neruzinskoi crkvi, što je nepravdno i nezakonito. Načelnik Osorski radio je pod svoju osobnu odgovornost, pa sada neka nosi i troškove. Bratovštino toga neizmiju odutiti još mislji bi to imalo nositi Neruzinskoi crkvi, koja je iz prvoga početka uz zakonitu namiru htjela dignut svoju novcu.

Pri konou moram pripoznati, da se zemaljski odbor sada više stara nego li prije, da upravo bratovština predaju svoju godišnje račune, ali samo u tom se ne eložem, da se obdinam, koje zakasno predaće račune, uzregne doznaka kod c. kr. poreznih ureda, jer tim trpo crkvi, školi i siromahom, koji nisu ništa sakrivali i jer po §. 17. pravilnika može crkva zahtjevati, da se njoj svake pol godine isplati njezin dio, i jer po §. 31. pravilnika moraju se svakako 30. junija i 31. decembra svake godine zaključiti računi i porardiellit višak na tri spomenuta djela. Ako je načelnik ili ako su obdinari činovnici nemarni, zato neizmije trpit crkva ili siromahi ili škole, neizmije se načelnika pod globom obveze, našto je ovlašten po občinskomu roku zemaljski odbor, da u stanovitom roku predaće redovite račune. (Živio i sa strane manjino).

Većina odobri izvješće.

Zastupnik Stanich izvješćuje nadalje i predlaže u ime istoga odbora, a većina odobri obračun za godinu 1890. i proračun za god. 1892. mirovinske zaklade zemaljskih činovnika; obračun aktivnih for. 8.832 83 1/2; proračun a) kamati na državne obveznice for. 388; b) prinos iz zemaljske zaklade for. 3.112, ukupno for. 3.500.

Zastupnik Vergottini izvješćuje o zaključnom računu zemaljskoga kreditnoga zavoda i predlaže, da se taj odobri.

Zastupnik Jenko prijavi se za rjeđ, to reče:

Od te strani vie. zbornice opozarjalo se je uže mnogokrat na veliko potratu pri deželni upravi sami in pri onih deželnih zavodima. Enako potratu nahajamo tuđi pri kreditnom zavodu, kjer se upravni troški neprimerno visoki. Za leto 1890. anašajoo preko 40.000 glđ., kas je tu uračunanih onih iznoverjenih 80.000 glđ., katero iznoverjenje ba je pokazalo upravo toga zavoda u šudnem svetu. A redno je letnih troškov za upravo preko 15.000 glđ., katera svota je tombolj previsoka, ako se pomisli, da delo odpravljajo deželni uradniki, kateri so uže plaćani iz deželnoga zaklade.

Nepovoljno uze napravlja umotno povlašavanje kurza papirjev zavoda s tem, da se ker na krat investuje visoke svote deželnega denarja v sadolnicno zavoda, ker bi moglo s časom imeti lo posledico.

Kreditnog zavoda glavna sadaša je, pomagati kmetu, da se to opomora, da ne pada v roke oderuhom, ali da se roči iz njih oblasti. A to sadašo ne izpolnjuje zavod tako, kakor bi je moral, ker ne daje posojil tjo, kjer bi bila najbolj potrebna, mnogokrat s protivno, da dotična zemljišta nemajo prodajne vrednosti, kakor se to trdi posebno o nekaterih delih dolnje Istre. Tako postopanje ne more se odbravati, kajti kreditni zavod moral bi dovoliti posojila povsed, kjer se potrebna, samo da

so ista dovolj zavarovana, kakor to zahteva pravilnik.

S celo brozobzirnosti postopa uprava kreditnoga zavoda, ker rabi v svojem poslovanju izključivo italijanski jezik. Kreditni zavod vendor ni ustanovljen za Italijo, ali samo za istrske Italijane, nego kreditni zavod je da očni zavod za Istro, v kateroj je većina prebivalstva slovenska. Ta pa se vender pri deželnom zavodu prezirati ne sme.

Zadaća deželnoga zavoda je tudi podpirati obdine, kjer je to mogobe brez škoda. A kakor deželni odbor, tako je tuđi kreditni zavod do skrajnosti nepriznan občinsam, ktere upravljaio Hrvati ali Slovenci in ovira jih upravo zlobno v njihovom napredku. Taka zloba razvidna je iz sledoćega slučaja:

Obdina Podgradska nameravala je kupiti ogrado blizu šolskoga posolja v Hrušici za šolski vrt. Navezana jo bila baš na ono ogrado, obseajajoć 5 malih parcel, ker drugazga primernoga prostora ni blizu. Pogodila se je kupna cena for. 180.— in lastnik, zadolžen pri kreditnom zavodu, izjavil je na zapienik, da za se zahtova 100 glđ., a ostalih 80 glđ. da puća na račun kreditnomu zavodu. Cela zadeva poslala se je kreditnomu zavodu na odločitev in pojasnilo, se je da iz zakaj je obdina prisiljena kupiti baš ono ogrado. Vodstvo zavoda odgovorilo je županstvu že precjoj ugodno, da so bilo ono parcelo cenjene v čas posojila na 175 glđ., da bi treba zavodu odplaćati 85 glđ. Konečno o tem sklepali pa da mora upravni svet.

In kaj je sklonil upravni svet? Zatehval ni nič manj nego 109 glđ. odplaćati, toroj već nego so bile cenjene in već nego so bile pogojene, da-si je na njih vrednost posojil morebiti četiti del in je bilo tuđi već letnih obrokov užo odplaćanih. Ta sklep potrdil je tuđi deželni odbor.

Na jako priprost način zapročila sta toroj kreditni zavod in deželni odbor, da slovenska šola ni dobila prepotobnoga šolskega vrta.

Da ni bilo to nič drugazga, nego zlobno zaviranje napredka slovenske šole, je toliko bolj ovedljivo, ako omenjam, da je kreditni zavod dovolil potem na isto posestvo še 300 glđ. posojila.

Tako postopanje moram odložno gratulati. (Manjina odbrava na konou vovrniku).

Većina prihvaća pročitano izvješće.

Zastupnik Vergottini izvješćuje nadalje o računih zemaljskoga kreditnoga zavoda za god. 1891. to predlaže, da se odobro, na što pristaje većina.

Zastupnik Babuder izvješćuje o obračunu zemaljske škole zaklade za god. 1890. sa prihodom od for. 155.980 10 i tolikim rashodom, to tim manjim prinosom iz zemaljske zaklade za for. 15.694 99. Većina odobri taj obračun.

Zastupnik Babuder izvješćuje nadalje i predlaže, da se odobri obračun generalno mirovinske zaklade pučkih učitelja za g. 1890. sa prihodom od for. 18.154 09; rashodom c. for. 18.600 68 1/2 i sa viškom od for. 4.457 65 1/2.

Zastupnik Bubb a izvješćuje i predlaže:

I. da se odobro prekoračenje proračuna zemaljske zaklade za god. 1890. u rubrikah I. II., V. VIII., IX., XII., XIII. i XIV. u iznosu od for. 218.049 82.

II. da se odobri obračun zemaljske zaklade za god. 1890. sa prihodom od for. 588.329 69 1/2, sa rashodom od for. 500.715 62, a manjak od for. 2.891 82 1/2, so pokriva na ostatak od god. 1889.

III. Nalaže se finacijalnomu odboru, da priloži tomu računu klauzula, da ga odobrava.

Otvoriv predsjednik raspravu o tom izvješću, zamoli rjeđ zastupnik Volarić, koji reče:

Upodpunjujući svoj I. članak, što na što ga imati dobru utvrditi u hrvatski dični list „Našu Slugu“, spominjem kao priključak k istomu, da se jo misao gleda ujedinjenja naših sveuč. podpornih društava ostvarila na javnoj sveuč. skupštini dne 21. veljače t. g. Stvorona su pravila iako ujedinenomu društvu i odposlana našoj hrvatskoj zemaljskoj vladi na potvrdu, koja će jamačno posliediti. — Modju tim se jo konstituirao odbor, koj produbježno vredi poslove. — Visoka će naša vlada, na preporuku i zagovor akademičkoga senata odrediti, udobnije i veće prostorije za tako sad omanio sveuč. podporno društvo. Quod folix faustumque sit!

Literarni odbor „Zastave“ primio je već dobri broj radnja od svih strana, gdje jo hrv. sveuč. mladoži, za ovogodišnji almanak. U tome jo nastalo pravo natjecanje, što jo svakako liep pojav, pa ču boz dvojbe jo naš almanak krašno uspjeli na diku hrv. narodni! —

Kako smo tužnim, slomljenim srcem sproveli do sadnjega stanka našega obljubljenoga prof. dra. Lorkovida, neka Vam, dična istarska braćo, bude usviono, ako Vam javim, da su i profesori i učnjaci, djaci-sveučilištar i građanstvo — da jo sve to listom plakalo... Prutužna li trenutka!... Ovakvog saučoša naroda svijui stališa nad neprocjenljivim gu-bitkom ljubljenoga Blaža ne pamtimo ovo od pogroba našega Avgusta Bonosa (1881).

U ime profesora govorio jo dr. Vrbanić ml., a u ime sveuč. mladoži Jurita Maštrović, delmatinski Hrvat u impozantnom akademičkom odjelu. Oba govora nastienula su nam bujicu suza na oči... mi ostavimo hladni stanak volikoga pokojnika, našega nezabornoga oca, prijatelja, tještitelja, patrijote, uzor-nještija. — Promili učitelju Blažu, s Bogom i vječna, vječna Ti slava!!!

Do zgođe — bude li mi dična Sluga ustupila koj prostorak, oavrntu ču se u „Podlistku“, na belotristični dosta obasuzi rad Blažev (1860—1874), a političko i znanstveno — pravničko njegovo djelovanje, ostavljam u tom poslu vještijomu strukovnjačkomu peru.*

Franina i Jurina

Jur. Pur, pur, purica na t
Jur. Ča ti je Franina, da toliko puričaš?
Jur. Voro ni se jo potuži jedan velik gospodin va Matovune, da mu kmeti već nu novo ni kopuna, ni kokoši, ni pršuta, ni janjca, ni purice, ni masla ni jaj, pak mu jo prošil za vazmone blagvane jednu puricu.
Jur. Aj po sy. Klirna neki poija — Bog ni grihe prošil — djavla va njoj, ča bi mu ju ja dai.
Jur. Joh neču ni tako jist ne, ako ju siano nplati.
Jur. Tako ja tako!
Jur. Ma ča bi roč, da su krnjeli i šaronjaki u Taru tako naglo stavili piske za pas P
Jur. Ča bi roč, tar znaš, ja oni sopp i plešu doklo je petao iz Poroba, a kad ni boki ni, padu valje cavatinom krilo.
Jur. Neštični Rigo, da nije poja oni 80 milijari, bili bi mogli krnjelji i šaronjački cavatini i va korizmo avirat i plosat.
Jur. A moo!

*) Naznanjerite nam što smo ostalo ispuštili, prono se novo a oim almanom, a i neki koristilo, da našom puku Vaše jado produbjemo. Op. Urad.

prošlo godine, i koliko iznašn cieleokupna imovinu našo pokrajine.

Na razjašnjenje prve stavke razhoda „saborski potrošci“ čitamo na strani 22. izvješća zemaljskoga odbora, podastrijetog saboru, da se isplatilo upravi štopijasa „L' Istria“ l' indenizao di fior. 200 per maggiori pubblicazioni fatte nel 1890 di avvisi e resoconti dietali e giuntali e fior. 400 publicazioni pro 1891. Izvješća sabora donasa svaki štopijas u svomu interesu, pa kod nas se tiska posebno stonografiki izvješće sabora, a ono što javi „L' Istria“ u svojo svrhe, ono nije službeno izvješće, pa kako se mogu istomu štopijas nadoknaditi zato potrošci? Za objavo i izvješća o djelovanju zemaljskoga odbora nebi ništa prigovorilo, kad bi se na znanje našega puka također čitali na trošak pokrajine u jednom našem listu i u našem jeziku, ili kad bi se u tu svrhu izdavao poseban list u oba jezika pokrajine. Zemaljski odbor i sabor ne obostoji samo za Talijano, već bi se jednom imao obzir uzeti na većinu pučanstva ove pokrajine, na nas, i potrebno bi bilo, da i naš puk sazna u svojom jeziku za djelovanje zemaljskoga odbora i sabora. I mi smo tu, i naša je ova pokrajina, pa bi bilo pravdono, da se zemaljska oblast i na nas ovrne.

Što se prekoračio razhod kod drugo stavke, „upravni troškovi“, to nam se objrazilo tim, da se kupila nova jedna pjenznica „cassa forte“, da se podmorio trošak za službeno putno troškovo u poslu „bluge uspomena“ Riga i u svrhu željeznice Trst-Poreč. Da se nabavilo pjenoznicu, kad je bila potrebna, nebi ništa prigovorilo, ali samo mi se to čudno čini, da se prije za tu potrebu nije znalo ili marilo, i da se je kupila kroleka, kad je plica jur poglela. Prekaano je malo sahraniti bolje nove, poklem je jur Rigo ukrao 82 tlaudo. (Tako je! sa strano manjine). Nadalje, kako nas izvješće zemaljskoga odbora uči, potrošilo se toga već do sada više, da se osjigura pokrajini nekoliko starih krpina, nešto bršiva pokudasta Rigova, što će nam malo koristiti. K tomu začudio sam se, kad sam čitao u izvješću na strani 87., da je zemaljski odbor, našto nije, svakako bio ovlašten, doznao ravnatelju računarskoga odjela G. S. u s i, 500 for. nagrade, obzirom na okolnost, da službi 20 mjeseci preko 40 godina, i uzeo na službu u isti odjel njegova budućega zeta, valida za nagradu, što jo Riga, kako je sam izpovjedio pred c. kr. okružni rovinjakim sudom, pozorna činio na dan, koji je bio odredjen, da se tobož i u n e n a d a pregleda pjenznica, što svakako nije smio i zašto se jo morala proti njomu povesti disciplinarna iztraga. Rado pripoznajemo njegove sposobnosti i recimo ostalo službovanje, nu svakako jo čudnovato, da se ga nagradjuje iz postupka vaprema Rigo, i to zato, što je olakotio ovomu, da je mogao kroz toliko godina pokrivat svoju kradnju. U poslu željeznice pako bit ču posebnoga govora.

Kod treće stavke razhoda „potrošci za obuku“, moram iztaknuti, da u ovaj račun dolaza za prvi put ona četiri stipendija po 400 for., koja su se ustanovila bila za slušatelje medicine i za koje natjecatelji moraju izdat očitovanje, da će služiti u pokrajini barem 6 godina, a zemaljski odbor da ču po mogućnosti obzir uzeti na sve strane pokrajine. Jeda li je zemaljski odbor, na to pazio, da se jo porazideli po različitih krajevih pokrajino, to nemogu ustvrditi, jer iz samoga izvješća mogao sam samo razabrati, da jo jedna od tih podpora podieljena Augustinu Ritosa Augustinovu iz Vižinada, a sa druge tri podpore neznam komu su bile doznačene, pa pitam zemaljski odbor, da nam to kaže i obrazloži. Kad se godine 1890. stvar razpravljala u finančijalnom odboru, manjina zahtjevala je, da svi natjecatelji dokažu, da poznaju oba jezika pokrajine, što bi bilo neobnočno potrebno, a većina na to nije pristala bila, pa za pokrit svoju ođitu nepravdu, zahtjevala jo samo, da zemaljski odbor po mogućnosti, što znači kad i kako hoče, uzme obzir na sve strane pokrajine. K tomu pe svih stranah nadjo lahko koga Talijana, komu da ga podioli. Nadalje se kod ove stavke potrošilo manjo forinai našim djakom i našim školam u pomoć pričeđi, što bi od prieko nužde bilo, ali mi smo tuj samo da placamo i druge tustimo. To izistim, jer so na jednom ovo godine uskratila podpora svim našim djakom, koji uče na riedkoj gimnaziji, buduć nam je najbliža i buduć ne imamo u pokrajini srednjih škola u našem jeziku, dočim se podupiru Istrani Talijani, koji u inozemstvu uče, i čak pedoniko talijansko. Tako se n. pr. godine 1890. doznačila nagrade od 160 a god. 1890 od 100 for. Dinku Za-

Koji pomnijim okom motri računo našega zemaljskoga odbora od nekoliko godina natrag, taj se mora ovdjeviditi, da so u nas štediti, gdje jo prieka nužda da so troši i pomagao siromašnomu našemu puku, a troši ondje, gdje to lukusa ili standardako koristi zahtjevaju. Nadalje, da naša eksekutiva ili zemaljski odbor na svojo ruku troši i raspolože imetkom pokrajine no gledao u pojedinih stavlah na granice, koje mu jo postavio sabor i trošiti za ono, našto nije po sebi ovlašten, već jo vezan na predočnu dozvolu sabora. Za ovo obrazloži, prolazim na ispitivanje obračuna našo pokrajino za godinu 1890. Nu prije, nego li započnem, moram nešto opaziti s formalnoga pogleda.

Okoristiv se opazko-), učinjenom na današnjemu dnevnomu ređu, pošao sam u zemaljski ured pregledati izvješćaj finančijalnoga odbora, i čitajući ga, uvjorio sam se, da je većina pogriješila, kad je izklijčila manjinu iz svih, a napose iz finančijalnoga odbora, jer iz pogriješke, koja se nalazi odmah na početku istoga, možo sveako razabrati, da nije imala ovaj put onih, koji bi budniim okom pasili na svaku pojedinu stavku izvješćaja, ali na svaki pojedini etavak računa, to koji bi ju upozorili na slučajno pogriješke, koje se kadšto lahko uvuku. (Prava većini) Gospodari nije sviđeno, da i manjica svojimi načelai ispituju vaš rad, jer tim vas osloboduju kadšto blamaže u saboru i pred pukom, i dobro je, da vas upozori, recimo i na samo koje izvanjaku pogriješke, koje mogu podkopati vaš ugled. Gospodari dok i kad je manjina bila zastupana u finančijalnomu odboru, nismo imali formalnih pogriješaka u računih i u izvješćajih, kao što to našimzimo u izvješćaju obračuna 1890. (Prava manjini) Danas hoče to ovdjevideti, da na desnici razumaju hrvatski i da ču, ako i javno zamudo, popraviti svoj izvješćaj usljed hrvatskoga govora. Izvješćaj, koga, kako rekoh, vidio sam jučer podpisanu po predsjedniku finančijalnoga odbora i po izvinitelju, jednomu javnomu bilježniku, koji nam bi nekom pročitan, pošto uvjerava da jo odbor sranio račun i pronašao ga pvoje točinu. U pojedinih stavkahn nadovezuje, (čita): „di confronto ai preventivati for. 374.080, l' introito ascosa a fior. 588.923-69“, con un sorpasso di fior. 225.545-35%, alle rubriche I, II, V, VIII, IX, XII, XIII dell' esito, o con una diminuzione di fior. 11.887-16 alle rubriche XX e XXV dell' introito, risultando così una reale differenza fra il preventivo ed il risultato della gestione di fior. 213.757-09%, al quale importo ascende appunto l' effettivo sorpasso“. Gospodari to jo nesmisao. Ovdje se noradi o razhodu, nego o prihodu u, pa mjesto onoga „con un sorpasso di fior. 225.545 35%, alle rubriche I, II, V, VIII, IX, XII, XIII dell' esito“, moralo bi stajati: „con un sorpasso alle rubriche XV, XVII, XVIII, XXI, XXIII, XXIV, XXV dell' introito“, t. j. da se za ukupno toliko više utjeralo u dočičnih starih prihoda, nego jo bilo preventivirano, a manjo za for. 11.887-16 kod rubriche XX i XXV n), pa stoga, da se u istinu for. 218.057-09%, više utjeralo, nego li se mislilo. Zemaljski jo odbor pako ukupno potrošio for. 247.519-25%, više kod stavaka I, II, V, VIII, IX, XII, XIII, nego li jo ovlašten bio po saboru.

Prelazao na sam račun, opažam, da po starom običaju nije so uvrstilo u isti višak od godinu 1890., akoprem se pri zaključku voli: „la spesa maggiore di fior. 2.391-82%, venne coperta col civanzo rimasto dalla gestione dell' anno precedente 1889“. Svakako kod ovakvih i ukupno kod svih računa potrebno jo, da zaključak prošle godine bude uvrstio u prihod, dočično u razhod teknuće godine, jer to predjed i sama narav računa zahtjeva, a mi moramo kojekuda tražiti, što jo preostalost prošle godine. Ove godine nam so za prvi put sumarno u posebnom izkazu oznočuju, koliko iznaša imovina pokrajine, što prije kradnje Rigo ve nismo ni znali. Nadalje smješno je, da računarski odjel po svojem višegodišnjem iskustvu nebi mogao u prošle godinu uvrtiti, koliko po pritici u jednu godinu smeže naša pokrajina, to da obračun za polovicu i više nadmašuje prihod proraduna. Tako i za god. 1890., akoprem so proradunao prihod na for. 374.080, a utjeralo se kroz godinu for. 588.923-69%, i to sasvim tim, da so kod izravnoja poraza za for. 11.787-68 manjo primilo nego li so moralo. To nije, gospodre, već svoga uzroka. Manjo se postavlja u prihod kod proraduna, da se tim obrazloži potrebu vođega nameta, i da se tim već potrebu još više osiromaši naš po sebi potlišan i osuđan puk. To jo također jedini uzrok, zašto se neče uvrtiti u račun ostatak

dužni i pozvani, da podupiru „Zadrugu“, da prikoše u pomoć sredstvi, kojima raspelažu, sa potrebe malo ili ništa ne mare.

Na koncu izvješća pozva tajnik pri-sutne članove, da se zauzmu za napredak „Zadruga“, jer je ona propuštena sama sobi, ter ako hoćemo, da napreduju, da imamo od nje željno očekivanog ploda, moramo raditi, moramo „Zadrugu“ u svakom pogledu podupirati.

Za tom točkom sledilo je izvješće blagajnika i obračun za godinu 1891.

Jedno i drugo bijaše bos prigovora do znanja uzeto, a iz obračuna razabiramo, da je „Zadruga“ pala u deficit time, što su se nabavili strojevi za vršenje žita. Nu ako i jest deficit duljiv, namirit će se sa ostatkom blagajne polog odobrenog pro-rada za godinu 1892., a nabavom stroja zadovoljilo se je vrhuč želji članova; ali da nebi bila prikladna u pomoć darežljiva desnica predjednika, ta želja bila bi ostala dugo vremena neispunjena. Tamo bijaše iscrpljen dnevni red, a članovi ostadoše još na okupu, pak je bilo baš milo slušati kako naš narod mirno i triezno razpravlja o stvarih, koje se tiču gospodarstva. Kako se jasno razabrati može „Zadruga“ napreduje, no orijaksim korakom, nu po malo ali stalno približuje se svomu cilju; a da je od strane mogućih višeg podpore, ona bi bolje uspijevala.

Brado rođoljublji! Ne žalite za malim onim prinosom, što bi ga imali doprinati godišnice, da stupite kao članovi; ugledajte se u našega kmota i pristupite kao članovi i time dokažite, da vam napredak puka u svakom obziru na srcu leži. Griehota je, da „Gospodarska zadruga“, koja nosi imo koloma naše Liburnije, ne vidi u svakom alomu sjeva — ma da bi i malouog — tog aloma. Ako dozvolite, izvjestit ćemo prigodomice i drugi put. (Izvolite. Opaz. Ured.)

K. ... 6.

„Wienac“ br. 11. izišao je s ovim sadržajem: Utjoha. Spjavanje Silvije Str. Kranjčević. — Grof Palizna. Drama u pet činova. Napisa Stjepan Milatić. (Nastavak.) — Klara. Napisa V. Novak. (Nastavak.) — O životu i radu satirika Juvenala. Saastvio M. Š. (Nastavak.) — Vriednot pučkih pjevakova. Napisa Fr. Š. Kuhnš. — Etnografika karta. Napisa Josip Modestin. — Listak: K slikam. Književnot. Svastice. — Slika: Jan Amos Komensky.

Listnica uredništva.

Gosp. J. Y. posjetilo urednika ako vam je moguće tamo između 28—31. marta u Poreču. Gosp. J. K. u T. Nepomaže ništa, valja poći osobno. Srdačan odzdrav!

Lutritski brojevi

Dno 19. marta.

Trst	65	8	45	18	16
Linc	41	64	85	10	23
Budapest	39	23	64	24	15

Dne 23. marta.

Prag	19	76	59	49	46
Lavor	17	79	8	81	23
Hornstadt	11	56	75	19	82
Innsbruck	91	35	67	19	86

Javna zahvala.

Njezina cesarska visost prejsna Nadvojvodkinja Marija Tereza za podarila je velikodušno našoj siromašnoj župnoj crkvi u Gradini jedan velolepi miani paramenat, i to na priprobnju našeg nadpastira, previotiloga gospodina Ivana Krištelja Flappa. Podpisani u imo svoja i svojih župljana izriču ovim putem velikodušnim dobrošiniteljem srdačnu hvatu ključim: Bog plati!

Gradina, 18. marta 1892.

Josip Marok

župa upravitelj.

Obavlja naručbo tačno to odprema prosto poštarnice

Velečastnom svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuju za izradbu svakovrstnog orkovnog posuđa, iz čistega srebra, alpaka i mjadovine, kao: pakaznica, kafeža, čašičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd. u najnovijih i lipeh oblikih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz žganj posrebuje i pozlacuje.

Na zahtjev šalje ilustrovano cieniiko odani 6—24

Teodor Šlabanja

srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbo tačno to odprema prosto poštarnice

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandlč.

UZAJEMNO DRUŽTVO

„La Mutua“

The Mutual Life Insurance Company of NEW-JORK

Najbogotnije i najbivše osjeđavajuće društvo na život.

utemeljena 1848 na pukoj uzajemnosti.

Jamčevna zaklada

s 1. siječnom 1891. for. 307 miliona

Austrijska podružnica po ministarstvu

dovoljena o tim izjednačena ostalim narodnim društvom.

Koli zakonita kucija toli svo priđuve premija austrijskoga poslovanja ostaju uloženi u Austriji

Primjeri.

18—28

Primjer br. 1.

Polica br. 44511 tičuca se mješovitog osjeđaranja za 10000 dolara (for. 25000) izišće sada. Isplaćena premija iznaša samo 5932.50 dolara dočim je onaj, koji ima pravo na tu isplatu, primio povrh osjeđarano svote od 10000 dolara također uništi prihodi 6052 dolara, ukupno dakle 16052 dolara (for. 50120)

Generalno ravateljstvo za Austriju

U Beču, I. Lohkowitzplatz broj 1.

Zastupstvo za Trst, Primorje, Dalmaciju i Trient u Trstu ulica:

Canal Grande br. 2.

Glavnom agencijom u Trstu upravlja F. Tarabochia u uredu zastupstva.

Krasno uzorke šalje se zasobnikom barmata. Knjige sa krojače nefrankovano.

Tvari za odjela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane stvari za cr. književničke uniforme, te za veterano, vatrogasce, sokolaše, livre; sukno za biljard i igrače stolove, loden i nepromočne lovačke kapute, stvari koje se nose, plašt za putnike od 4—14 for. itd.

Tko želi kupiti jeftino, poslušaj, čisto ručne sukneće stvari nipošto jeftino kupnje, štino ih povrh nudjuju, to jedva podnosno krojačke troškove, naka se obrati na

Iv. Šikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskoj.

U mojem stalnom skladištu u vridnosti od 1/2 milijuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da mislećeno mnogo odrezaka; svaki razumno plaćeni čovjek mora sam vidjeti, da se od tako malenih ostataka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga preostalo. Ponudjaju li pojedine tvrdke odrezke to razasijaju li uzorke, tada su ovi od šitavih komada, nipošto od odrezaka.

Ódrzetci, koji se nadođaju, zamjenjaju se li se povratno u vaš kod naručbo tuca navedi boje, dužina i ciena.

Posiljke jedino uz poštarsko pouzette, 24—3 preko 10 for. franko. 6—24

Dopisuje u njemačkom, ma ljarškom, češkom, poljskom, taljanskim i francuzkom jeziku.

Tinktura za želodec,

katero priroja G. PICCOLI, lekar „pri angelini“ u Ljubljani, Dunajška cesta je moško uplino, delovanje prebavnih organov uređajuće sredstvo.

Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja je izdelovalci v zabojčkah po 12 in voč steklenic. Zabojček s 12 stekl. volja gl. 1.96, s 55 stekl., 5 kg. tež, volja gl. 5.28. Poštino plača naročnik. Po 15 kr. stekleničica razprodajajo se v vseh lekarnah u Trstu, Istri in na Gorškem. 7—25

Enrico Rovere & Co.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠČE

stakla, porcelano i svičtiljka; staklene ploče, jednostavne prozirne, i neprozirne, dvostruko i bojadi-sane. Zreala u velikom izboru. Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimsko ovičnjako uz diene, koje se neplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Posiljka idu u pokrapiju bez carine. 48—52

LJEKARNA A. KELER

nasljednici Rondolini utemeljena godine 1869. TRST, Via Riborgo br. 13.

Razprodajo slediace osobitosti: Glasovito i prave listro iz Brešije, željao sa Chinom Kiosaki. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa ledom i željezom. Elksir Cocco olje sa ledom i probavljaju. Elksir China protu grudnici. Anestezikna vođu sa usta. Tokodi sapun protu ozbilnam. Obće poznata rođu katrana i utrovanja katrana. Kašicu protu potajnim bolotim. Indijsku esencu, ljok protu tuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsale okripeljajuće želudcu. Prašak za sube hleli krušičasti. Prašak ciparski hleli i crveni itd. itd. 15—27

ND. Primaju se naručbo za tuzemstvo uz pogodbo povoljno i uz pouzede.

5 do 10 gold.

gotove zašluka na dan bres kapitala in rizika ponuja naka banka vaskateromu po vseh in tudi najmanjih krajih po razprodaji postavno dovoljenih sroček pod ugodnim plačilnim pogojl. Panuube se pošiljajo s nazlovom: „Loose“, I. D. a n e b e r g, Wion, Stadt, Kumpigasse 7. 10—10

Sto imade

strojeva

za gospodarstvo i obrt, za domaću i drugu porabu, dobiju se na skladi tvrdke

Živica i druga u Trstu ulica Zonta br: 5 sve garantirano i jeftino.

Za sada preporuča osobito svoje vinske tiskalice, mlino, sisaljke itd. Izradjuje vodovode, mlino i ostale strojeve na paru i vodu.

Rečena tvrdka preporuča se el. obšinstvu za obilate naručbo. 48—

500 goldinarjev

dobi vsek bolnik na pljučah, koji nebi našel gotove pomoći u porabi maltoznega lideka.

Košelj, hripavost, naduha, katar na pljučah in v sapniku, izmeksti itd. prenebaho ž u malo dneha; na stotine je rabilo če ta izdolek z vepah. Maltoza ni tajno sredstvo, ampak prilajja se po vlivanju alada na turško. Na ogled so pričevala najvličih avtorit. Cena: 5 steklenice z zabojm gold. 8, 6 steklenice gold. 5, 12 steklenice gold. 9.

Albert Zenkner 6—6 iznajditelj maltoznih preparatov, Berlin (26).

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 29/4 1891. št. 1799, P. S. III.

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka: Via del Lido 587 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vojnih listov: za vsako mesto proke morja all kopnega (listi za II. razred po nižani cenl.) izdaju liste za tja in nazaj za jedno leto u obrotim po 20%, in to po ceniku, kateroga si bodi evropskega ali amerikansekega društva.

Izdaja vozne listke (bigletti di passaggio) za Amerika: preko Havre, preko Anvers, preko Bremenusa, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgova i preko Southamptona. — Za Afrika: preko Genova, preko Marsija, preko Liona, preko Londona i preko Darmoutha — Za Australlju: preko Genova, preko Bremenusa, preko Anvers i preko Hamburga. — Za prago Iquique (itd.): preko Genova i Montevidea, preko Hamburga uprar kroz Magalanoovo tjesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnicu) Panama, Iquique, itd. prek morja po nižani cenl.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vozne karte, niti da misljajo za razrede ali položje kaparo. Dosti je, da dođojdo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem norejo v svakom mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod od dnevih, dočenihi mu od agencijo. Agencija bude pazila na točna odha

jauja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vesomi društvi: in kjerkoli se oglašio potnik, gledati če na to, da ne bude trošili za katanje, ampak poslalo se jih bude takoj u onl kraj, od koder najporej odida parobrod, pripadno u točnu takoim društvom, koji skrbje za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnje se stroški, ako se zakasni u pravom času u dočelno mesto, nako toga, ker se u agencija amotila u računjanju, koliko časa trajja železnička vojnja ali pa, da ni več porova na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedičijo po vsaj Sererali Ameriki, izdajala bude reška filijalka karte po najnižji cenl za vsako mesto u Soverni Ameriki. Za vsako odročeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojednala glade cene, kakor glade dnova in mesta odhoda.

Preakrbiha zaboje za priljago in blago — za vsako mesto, po morju ali po kopnom. Zavezuje se potrodatovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti u Ameriko ali kam drugam.

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

Kričistilne kroglice,

nekadaj imenovane univerzalne kroglice, zaslujuja ta pobolzni, pri kojih so te kroglice pokazalo vselj u ravnici mnogo razširjeno, zapljujuje jih mnogi zdravnik i malo je družin, koje no bi imelo zaloge izbor-nega tega domaćega sredstva.

Jedna škatlićica z 15 kroglicami stane 21 kr. Jedan zavitek šestih škatlićie 1 glđ. 3 kr., pri nefrankovani pošiljstvu u povratu 1 glđ. 10 kr. Ako se donar naprej pošlje, ni treba plašati porto, in stane: 1 zavitek kroglice 1 glđ. 25 kr., 2 zavitaka 2 glđ. 80 kr., 3 zavitaki 3 glđ. 85 kr., 4 zavitaki 4 glđ. 40 kr., 5 zavitok 5 glđ. 20 kr., 10 zavitok 9 glđ. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek so no pošilja).

Prosimo, da se izrečeno zahtova 12—13

„J. Pserhoferjeve kričistilne kroglice“ in paziti je, da ima pokrov vsake škatlićice isti podpis J. Pserhofer u rdečih plemenih, kate-tereza je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozeblina J. Pserhoferja 1 posolica 40 kr., prosto poštino 65 kr.

Trpotčev sok, protu kataru, hripavosti, krčovitomu kašlju itd. 1 steklenica 50 kr.

Amerikanško mazilo za trganje 1 posolica 1 glđ. 20 kr.

Prah protu potanju nog, škatlićion 50 kr., poštino prosto 75 kr.

Balzam za goltanee, 1 steklenica 40 kr., poštino prosto 65 kr.

Življenska esenca (Praško kapljico) protu pokvarjenomu želodcu in slabu probavi stekleničica 22 kr.

Angleški čudežni balzam, protu kašlju, steklenica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 škatlićica 35 kr., poštino prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuju rast las, škatlićica 3 glđ.

Univerzalni plašter prof. Staudela, domaće erolstvo za rane, otokline itd., posolica 40 kr., poštino prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol (Praško kapljico) prvot pokvarjenomu želodcu in slabu probavi posolicom 40 kr., poštino prosto 75 kr. Razvon imenovanih izdelkov dobivajo se ne drugo tu- in inozemsko farmaceutično specija-liteto, ki so bilo po vseh avstrijskih časopisih omenjano. Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; vođa naročila tudi po poštnom povzotju. Pri dopošiljstvu donarja po poštnoj nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzotju. 13—13

Tiskara Dolenc.